

LO GERONÉS

Diari nacionalista

Girona: Dimercres 28 d'Octubre de 1908.

NUM. 773

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Girona, un mes 1 pesseta.
Catalunya y demés regions trimestre. 4
Paísos d'Unió postal. 9

Redacció y Administració

CARRER DEL PAVO, NUM. 6, BAIXOS

ANUNCIS Y REMITITS

á preus convencionals;
Publiquinse, ó no, no 's tornan els originals.
Dels treballs firmats no son responsables sos autors.

Número solt 5 cts.

Fotografies d'A. GARCIA

Girona

MONTADES AB ELS ULTIMS ADELANTOS Y TALLER A BARCELONA

Ultimes novetats pera comunions 6 retrats album ab ampliació 8 pessetes

Tinch el gust de participar al respectable públich que aquesta casa compte ab nombrosa dependencia y firmes dels millors retocadors de retrats desde 'l dia 20 Abril

Es fan tota classe de treballs per difícils que signin, y ab rapidés sense competencia

GRAN ACCEPTACIO

Grans ampliacions de regalo per cada 6 retrats iluminats o en negre a gust del públich

ESTABLIMENTS a Figueres, carrer de la Junquera n.º 1, a Cassá de la Selva, carrer Abajo, n.º 27, y altres en construcció

FUMADORS!

Si voleu conservar vostra salut, feu-vos acreditat i higiènic

PAPER JORDÀ

SANTORAL

SANT D'AVUY.— Sants Simón y Judes, apóstols.

SANT DE DEMÀ.— Sant Narcís, bisbe y martir.

QUARANTA HORES.— Continuan en l'església de les Beates.

Els presupostos municipals de 1909

El Municipi te serveys que prestar necessitats que cumplir, per les quals li precisan recursos, d'aquí que necessariament y encare que no existís el manament de la llei, se veuria obligat á calcular los recursos y medis per obtindrelos, una vegada conegudas. Aixís, mentres un particular forosament te que acomodar sos despendis, á lo que sos ingressos li permetent, el Municipi per el carácter públich de sos serveys, si de alguna vegada per excepció pot reduirlos ó limitarlós, en general no pot deixar de prestarlos, y te necessari com á l'logicá consecuéncia de ferse ab medis per millor atendrelos en profit de sos administrats.

En el «Presupost» es ahont venen calculats los recursos, anomenats ingressos, com també las obligacions á satisfer, ó sigui los gastos. Com son considerables siguin aquestos, es necessari tindrà de reforzar els primers, sino vol anar á la bancarrota.

Girona sigui per mala administració, sigui per augment de serveys, sigui per altres causes, que no es ocasió d'esbrinar are, d'alguns anys en aquesta part ha aumentat son presupost de gastos, y en sa consecuéncia ha tingut que buscar los recursos ab que cubrirlos, creant nous impostos y arbitres per ferse els medis necessaris per atendrelos.

Presupost d'ingresos

Els medis económichs de que s'valen los Ajuntaments per atendre las obligacions, poden dividirse en tres grupos: Primer rentas dels bens propis.—Segon arbitris y impostos municipals.—Tercer recarrecs.

Rentas dels bens de propis.—L'Ajuntament de Girona desgraciadament conte ab pochos recursos de aquesta mena, no te propis, llevat de alguns censos que si no s'han perdut encare, ab els temps se perderán sino en tot en gran part, per aixó faria be l'Ajuntament gestióner sa redemció, pels quins te presupuestat un ingrés de 1774'74 pessetes. Aquest, junt ab los interessos de las suscripcions intransferibles que poseix el Municipi que ascendeixin, després dels descomptes legals; á 2668'26 ptes., forman en la totalitat la cantitat de 4446 pessetes que figura en el projecte de presupost de 1909; que por lo dit es igual á la consignada en el presupost que avuy regeix.

Arbitris y impostos municipals.—Un dels impostos mes sanejats que percibeix nostre Ajuntament, es sens dubte el de lloguer de llochs públics que com es sabut te arrendat.

En el presupost vigent se consignaba per aquest concepte la cantitat de 21,005'21 pessetes, quina se descompon en 17000'21 per plassas y mercats, y 4,005 pessetes per les pescateries, y la mateixa cantitat se consigna en el projecte de presupost per 1909, si be que en rahó á finir lo actual arrendament, y á la ampliació consignada en el plech de condicions del nou arriendo, augmentará indubtablement lo rendiment en aquest concepte, si be disminuirá lo

ingrés en el concepte de llochs públics.

El capitol relat'u á policia urbana, ocupació de la via pública, es objecte en el projecte de presupost de un considerable augment, donchs que en el vigent se consigná per aquest concepte 1,100 pessetes, y en el de 1909 s'eleva fins á 13,500 pessetes.

Aquest augment se deu á la transformació de que s'objecte la novetat introduida en el presupost de 1908. En aquest va crearse un arbitre sobre cada finca urbana que utilís directa ó indirectament per desaygues las clavagueras ó rius, consistent en un impost proporcional á la categoria dels carrers ahont estava situada la finca; donchs be, en el presupost nou se manté l'arbitri ab la variació de que s'imposa com á tal un 1 per 100 de la renta que produexin las fincas que utilisin per desaygues directa ó indirectament las clavegueres y rius per estimar la Comissió que de aquest modo es lo impost mes equitativ, pro se amplie ademés lo arbitri á tota finca que utilisi les clavagueras, rius ó vias públics ab canals ó tuberías de conducció d'ayguas, encare que siguin pluvials que desemboquin en cualsevol dels indicats punts. Si poden trobarse rahons ab que justificar la imposició del arbitri, tal com se creá en 1908, no n te l'ampliació que si le donc en el projecte de presupost, sobre tot en lo que s' refereix á la conducció d'ayguas pluvials.

Segueixen tres capítols que no han sofert alteració y son els de «carruafjes» pel quin se consignen 2,500 pessetes; el de «licencias pera construccions» 3,000 pessetes; y el de «certificacions» en quin se consignan 300 pessetes.

Seguiré un altre dia lo estudi dels demés capítols d'aquesta part important del presupost d'ingresos.

Glosa

FIRES

Volverán las oscuras golondrinas...

Tornarán altre volta els firetaires, llurs barraques polçoses a parar, esperant que pagesos y minyones s'hi vagin a firar.

Pro la barraca gran dels "sis-y-tretze" que cada any, a la plaça s'hán parat, que hi comprava juguets sent criatura...

Aquesta no hi seral

Tornarán, els xerraires dels "cinemas", les orelles del public a axordar, pregonant atraccions en les pelicoles que dintre ensenyarán.

Mes aquelles magnífiques figures de cera qu'han vingut aquí cada any, y hi passavem el rato tan alegres...

Potser no tornarán.

Tornarán a Girona les pubilles de tots els encontorns, pera firar's; cercant, amunt y avall, novio a les Rambles, com qui compra al Encant.

Pero aquella bonica forastera, que va venir per Fires l'any passat, la dels llavis mes roigs y els ulls mes negres...

Aquesta... no vindral...

LOTTI

Unió catalanista

En la sala d'actes de l'Associació Nacionalista Catalana, se celebrá el passat diumenge, el consell general de delegats de l'Unió Catalanista, tenint lloc les sessions, baix la presidencia del Dr. Martí y Juliá, y ab asistencia de molts delegats.

El senyor Sansalvador llegí l'acta de l'anterior que fou aprobada, y D. Pere Arderiu doná lectura a l'estat de comptes.

La presidencia digué que han deixat de publicarse durant el passat any *Nova Tralla, La Picossa y Sang Nova*; EL GERONÉS s'ha convertit en diari, habent desaparegut l'Associació de Montblanch.

S'admitiren socis á set entitats y tres individus, procedintse á seguir a l'elecció dels càrrecs de vis-president, caixer y un vocal, pera els que foren elegits els Srs. Saló, Colomé y Jordana.

El doctor Martí s'aixecá y digué que anava a presentar una proposició de la Permanent, demanant al Concell general l'expulsió del periódic *Metrala* y dient que'l cas no era nou, puig sempre que alguna entitat s'ha apartat políticament de la conducta de l'Unió s'ha precedit d'igual manera. Afegí que en la conducta del periódic *Metrala* d'un quan temps ensá s'hi ha notat un refredament de la fe nacionalista havent fins arribat a combatre a altres entitats adherides; per aixó quant

notá un desviament en el periódic *Metrala* cridá davant d'ella an aquest, preguntant a son representant si aquesta conducta era deguda a circumstancies especials.

El senyor Tort—me digué—que *Metrala* havia rebut ajuda de persones no pertencents a l'U. C., davant de lo qual vaig manifestarli que'l periódic, ó hauria de fallar en certs moments a la gratitut, o bé tendrien de fallar als procediments politics de l'U. C. Y aquí dic que és fals que jo convidés a *Metrala* a fer una campanya antisolidaria!

El senyor Tort:—Contra's diputats solidaris! (Gran avalot. Un grupu cridá. Alguns delegats s'hi encaren exigintoshi orde. Una veu: que calli la «claque!...» El soroll se calma y continua el senyor Martí).

Jo repeteixo que vaig demanar una campanya contra l'acció dels diputats.

A més, vull preguntar si els números de *Metrala* que han sortit després de la decissió de la Permanent no són prou pera fonamentarl'expulsió.

Parla després el Sr. Tort, representant de *Metrala*.

Explicá com nasqué'l periódic. De principi «*Metrala*» aná bé, pero á l'aribar al n.º 40 y tants, per diferencies de l'administració s'vegé la vida del periódic en gren perill.

Davant del conflicte visitarem a diferents catalanistes que no poderen atendre's. Aleshores ens encaminarem a casa el senyor Junoy, y aquest, amablement, ens prometé desseguida ajudarnos. Consti, aquí, que sols demanarem diners, a pres-tam.

En efecte, al cap de dos dies rebérem dues o tres centes pessetes. Ab elles pagarem impremta, lloguer gas, etc... Vaig tornar-me a encarregar de l'administració y, comptant fins al centim hem pogut aixecar novament «*Metrala*». Avui estem en pau.

Continuá explicant l'entrevista que tingué l'orador ab el Dr. Martí y Juliá, qui li manifestá que preferia que abans de rebre «*Metrala*» diners de persones agenes a l'U. C., morís; y que l'U. C. anava a empendre una campanya contra els diputats solidaris, negantme jo a secundarla per creurela inoportuna y antipatriótica.

Parlá després el senyor Manen, qui llegí alguns números de «*Metrala*», volent provar un cambi de conducta en el periódic.

El seguí en l'ús de la paraula el

senyor Gibert, qui llegí alguns retalls de «Metralla» en defensa de que no hi havia tal cambi de conducta ni sols cap refredament de fe catalanista, en el referit periòdic.

Tot això—digué el senyor Gibert—se publicava un mes abans de la decissió de la Junta. Aquesta campanya, és cert, abans era forta, dura, però tinguis en compte que abans les Corts eren obertes y ara tancades, no podem exigirlos hi als diputats lo mateix que quan estan obertes.

La campanya contra els diputats solidaris no la creguerem oportuna; quan li creiem no haurém de menester que ningú ens convidi a fer-la.

El senyor Plá y Armengol digué que «Metralla» publicá un gravat en el que hi havia a un costat els diputats solidaris, a l'altre el poble català y al mitg el metralleire, dient aquest an el poble: tingues confiança que aquells (els diputats), sabran defensarse. No vol dir això—afegeix—poble, dorm, que aquells s'aixequen a costa teva?

El senyor Folguera y Durán, després de dir que coneix poc l'assumpt, declara que lo de buscar recursos fora de l'U. C. és lamentable, però seria una cosa accidental sinó se traslluís en la marxa política del periòdic. D'aquí que'l senyor Folguera cregui que no és aixó suficient motiu pera una expulsió. Es discutible de que «Metralla» degui morir-se abans de rebre recursos d'elements estranys a l'Unió.

El president—afegeix—ha formulat els càrrecs d'una manera vaga, indecisa. Els retalls llegits són posteriors a la decissió de la Permanent.

Si aquestes paraules contra l'Unió fossin retirades, faria un gran bé la Permanent en retirar la seva proposició. Aixó ho demano en nom de l'ample esperit de l'Unió.

Jo demano a «Metralla» que retiri públicament aquells conceptes que hagin pogut molestar a l'U. C., no a la Permanent.

El senyor Gibert agraint les paraules del senyor Folguera declara que «Metralla» no té inconvenient en rectificar aquells conceptes que puguin ésser ofensius.

El Dr. Martí deplora les paraules del senyor Folguera. Ajirma que quan pren les determinacions té els seus motius. La Permanent determinarà sobre la proposició Folguera.

Aquest senyor torna á parlar, pera demanar que's posin d'acord la Permanent y els senyors de «Metralla» pera veure la manera de la rectificació.

El Dr. Martí.—No! La Permanent, per majoria, no

accepta la proposició Folguera, puig sols ha votat en pro el Dr. Estrany. Se promou un incident per si s'ha de votar ó no le proposició Folguera. A instancies d'aquest senyor no's vota. per quan ella significa un vot de confiança a la Permanent que aquesta no vol.

Concedits dos torns més en pro y en contra de la proposició de la Permanent, parla el Delegat de l'Associació de Molins de Rei qui culpa an els de «Metralla» per haber anat an aquell poble a fer un miting al Centre lerrouista.

El senyor Puig (Pere Martre), creu que si se segueix el mateix criteri en la qüestió econòmica, moltes entitats adherides a l'U. o haurán de plegar o fer lo mateix que «Metralla». Afegeix que per lo que a la part política del cas se fassi referencia, es una assemblea la que determinarà.

Per fi se posa a votació nominal la proposició. Dihuen sí, 81; no 61; voten en blanc, 55.

Davant del resultat la Permanent presenta la dimissió.

S'aixeca la sessió a les tres tocadetes, tornantse á reprendre á un quart de sis.

El Dr. Martí explicá la tasca de l'Unió durant l'any passat. Fa referencia als discursos per ell pronunciats, dient que no foren d'antisolidaritat. Demana que's fassi constar el condol per la mort den Ferrán Alsina.

Els senyors Folguera y Company demanen que's retiri la dimissió.

El senyor Martí hi accedeix, ab la condició de que sigui per petició unánim.

El senyor Danyans demana que's protesti de la aprovació del projecte d'A. L. Se li observa que ja ho aprová el Consell general anterior. Ademés demana el senyor Danyans que's pregui als diputats que dificultin l'aprovació als pressupostos fins que's derogui la llei de Jurisdiccions. S'hi oposa el senyor Sansalvador. Se promou una discussió sobre 'l particular intervinthi els senyors Puigdoménech, Danyans, Sansalvador y Martí y Juliá.

El senyor Gambús, demana que després de la votació recaiguda sobre la qüestió «Metralla», y després de la declaració del Dr. Martí de que l'Unió és solidaria, se declari clarament, si 'ls elements de l'Unió poden o no pendre part a actes solidaris y si els periòdics y entitats adherits poden reber socors de persones solidaries.

El Dr. Martí diu que el solidarisme de la U. C. no pot posarse en dubte, si bé l'Unió se reserva el dret de criticar als homes de la Solidaritat.

Se presentá una propósció pera

que 's celebrés Assamblea general pera determinar la conducta de l'Unió, davant de la Solidaritat.

Sigué refsuada. Se aixeca la sessió a quarts de set del vespre.

LA CÁTEDRA DEN SALMERÓN

(Acabament.)

L'auditori den Salmerón imprimeix un segell característic a la seva càtedra, inconfundible amb cap més altre. En Salmerón generalment no té alumnes oficials, i quan ne té són comptats. Enguany som tres matriculats: dos catalans y un basc(1). L'assignatura de Metafísica es de lliure elecció entre varies en el quadro del Doctorat de Filosofia i Lletres; i se m'assegura que 'ls pocs alumnes oficials no procedeixen mai de l'Universitat Central, sinó de les Universitats provincianes. L'horror que'l Madrid universitari sent per la càtedra den Salmerón es imponderable. Un meu condeixeble madrileny me deia, tot compadintme, al saber que jo m'hi havia matriculat;—Pero ¿V. sabe lo que ha hecho? Irá V. allí a masturbarse el entendimiento.

Amb tot a Don Nicolás no li falta un constant i regular auditori, compost de joves i vells, professionals, aficionats sense estudis i cor-religionaris a seques. Crec que alguns d'ells preferirien no menjar abans que perdre la càtedra. Un bon senyor, que deu vorejar els setanta me diuen que fa quinze anys que ve assistint amb regularitat. Un altre que es professor del sistema de Frebel, es deixeble desde un grapat de cursos. Concorren redactors d'una revista acrata que veu la llum a la Cort; i també alguna que altra dama ó damisela, profesora o estrangera, ó amb pose de tal. El dissapte, destinat a tractar de la Moral, ve a ésser el dia de moda, augmentant per tal motiu la concurrència. En tal dia sol assistir-hi en Giner de los Rios, Don Francisco, com l'anomenen familiarment: escolta devotament, amb aquelles maneres modestes i senzilles que denuncien a l'etern estudiant, i de quant en quant pren notes en una libreta.

M'he convençut de que en Salmerón no té veritables deixebles. Observo que molts dels seus adeptes s'apropien lo extern, la pompa verbal, la fraseologia laberintica abans que les idees. La devoció degenera en alguns en monomania. Un dels assistents es el cas d'un atacat de filosofisme. Un

(1) L'altre català era l' bon amic en Narcís Sicars i Salvadó.

altre que'm dispensa la confiança de llegir-me l' manuscrit dels seus treballs periodistics, sent l'imperiosa necessitat de mencionar a tot drap «lo fenomenal», «lo empirico» i «lo metempírico» aduc en els articles politics. Dies enrera disertava un assistent, i ho féu de tal manera que s' va empenyar en reproduir no sols els termes literals del Mestre, sinó fins les inflexions de la veu i la mimica. L' auditori no pogué dissimular la rialla davant d' un espectacle que tenia tot el tirat d' una parodia grotesca representada sense malicia. I allavores en Salmerón repreneu a l' alumne amb formes corteses, al través de les quals jo vaig llegir-hi una fonda amargura filla d' una decepció immensa.

Per la transcripció: T. C. y A.

L'incendi d'ahir

Entre dugas y tres de la matinata d'ahir se declará un incendi en la fàbrica de mobles, que al carrer de Figuerola té establerta l' industrial d' aquesta ciutat D. Bautiste Jovet.

Al avís alarmant dels serenos, acudiren presurosos, al lloc del sinistre, el Sr. Jubany, tinent d' Arcalde, que desempenya l' Arcaldia accidentalment, l'arquitecte municipal Sr. Sureda y ses ajudants y les altres Autoritats, els agents del municipi y el Cos de Bombers ab ses aparells; aquest benemerit cos per més diligencie y esforços, que feu pera dominar el foc, no pogué realisar, puig que en un moment s'abrandà tot, maquinaria de cerrar, fuste, mobles en construcció, sostres que vingueren á baix en gran estrepit. En vista de l'inutilitat dels esforços pera apagar aquell immens brasero, els bombers dirigiren son treball á aillar el foc y evitar que aquest se propagués á les demés dependencies de la fàbrica, singularment als magatzems de fustes y motbles, lo que conseguiren després de grans osforços ajudantlos en tan meritoria tasca, y ab gust ho fém constar, una secció de soldats del Regiment d' Asia d' aque: ta guarnició, manada per un Capitá, quin nom no recordém.

Durant tot el dia d'ahir treballa en dita fàbrica una secció del Cos de Bombers, abocant aigua y mes aigua pera anar ofegant el caliu que restava.

Las perduas materials son de consideració; no s'ha de lamentar sortosament cap desgracia personal Un hermós gos tencat al taller,

que fiement custodiaba, y donat nyals del començament del incendi, morí cremat.

Més lo qu'es de lamentar vid den sense feyna 60 trevalladors en aquella fàbrica se guanyaben pa de cada dia, y han quedat pocas hores al carrer y perdentes care els utils del treball, que valia uns 25 duros.

Es una altre calamitat que que afegirse á les d'aquesta Ciutat. Nosaltres dirigim un prec n' aquest Ajuntament y es que curi aliviar en lo possible la situació d' aquells pobres trevalladors que tan inesperadament s' han vists privats del medi de guanyarse la vida.

Ahir dematí se rebé en aquesta Capital la nova de la mort de eminentíssim Cardenal Casañas Bisbe de Barcelona, la que causá fonda sorpresa, tant més en quant no se sabia que estés subjepte a cap enfermetat. Segons els datos que hem pogut recollir el Sr. Cardenal se trobá avans d' ahir a la nit lleugerament indisposat, y no doná importancia a la dolencia negantse a esser vetllat per ses familiars, els que al penetrar en son dormitori dematí d' ahir, trobaren ja cadavre al sabi y virtuós Prelat. Que Deu el tinga en sa Santa gloria.

NOTICIES

Habentse traslladat, ja fa dies, la Redacció y administració de LO GERONÉS al carrer del Pavo, número 6, baixos, es pliquém als nostres confrades de fora, i els que tenim establert el cambi, y en general als qui tingan de dirigir-se al nostre diari, que ho fassin baix la adreça adés indicada.

La Guardia Civil de Palau Tordera sorprenué a la matinata del 26 del corrent en un café dit Café Rafelet de dit poble una partida de jugadors que jugaban als prohibits; se'ls hi ocupà les cartes, diners y una pistola, posantse el fet en conexement del Jutjat municipal.

Segons comunicació de la Guardia civil d'Olot, dirigida a n'aquest Govern civil, el dia 26 corrent, al vehí de Santa Pau, Pio Seguí li vingué un accident a la plassa d' Alfons XIII d'aquella ciutat, mo-

IMPREMPTA y LITOGRAFÍA **BENAGES Gmans.** Carrer del Pavo, 6.--GIRONA

IMPRESIÓ DE TOTA CLASSE DE SOBRES MEMBRES PERA CARTES CIRCULARS REBUTS CHEQTS ESTATS
 FACTURES MEMORANDUMS TALONARIS TARGETES DE VISITA Y COMERS INVITACIONS MATRIMONI Y BATEIG
 ESQUELES DEFUNCIÓ PROGRAMES PERA TEATRE PROSPECTES Y DEMÉS TREVALLS DE IMPREMTA Y LITOGRAFIA

PREUS SENS COMPETENCIA Representació exclusiva pera la provincia de les casas PROMTITUT Y ELEGANCIA

Joan Campdepadrós DEDICADA A LA FABRICACIÓ DE BOSSAS DE PAPER Y DEMÉS ANEXO ESPECIALITAT AB LES DE LUXO ARTICLES PERA MOSTRADORS ENVOLTORIS AB ELEGANS DIBUXOS IMPRESSOS EN PAPER BLANC, COLORS, INDIANAS Y PERGAMINS SORPRESSES Y DEMÉS OBJECTES DE FANTASIA

Josep Bracóns DEDICADA A TARJES POSTALS ARTÍSTIQUES GRAN ASSURTIT EN NOVETATS CADA SETMANA VENDAS AL PER MAJOR

GRAN NOVETAT Y ASSURTIT EN TIMBRES DE GOMA PREUS BARATÍSSIMS COM CAP ALTRE CASA INMENS ASSURTIT EN PAPERS Y TARJETERIA DE DOL ESPECIALITAT EN RECORDATORIS

